

THE
NIGHT SEDER
BAIS MEDRASH
TAILORED TO FIT YOUR SCHEDULE AND YOUR NEEDS

Week 3

שומרים

ב"מ מ"ב
אולם המשפט רצ"א ז'
שבות יעקב ח"ב קמ"ח
טו"ר רצ"א כ"א, כ"ו

לז"נ ר' שמואל-ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א-ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל-ל זאב ע"ה
לז"נ לוי בן דוד שלמה
לז"נ שמואל-ל זאב בן לוי

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities



ב"מ מ"ב

ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חברה אותבינהו בצדיפא דאורבני איגנוב אמר רב יוסף ^אע"ג דלענין גנבי נטירותא היא לענין נורא פשיעותא היא הוה תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב ואיכא דאמרי אע"ג דלענין נורא פשיעותא היא לענין גנבי נטירותא היא ותחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור והילכתא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חברה א"ל הב לי זוזאי א"ל לא ידענא היכא אותבינהו אתא לקמיה דרבא ^אל ^בכל לא ידענא פשיעותא היא זיל שלים ^בההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חברה אשלמינהו ואימיה ^א בקרטליתא ואיגנוב אמר רבא היכי נדיינו דייני להאי דינא נימא ליה לדידיה זיל שלים אמר-

בבא מציעא (תלמוד בבלי > ענו והדר < עמוד מס 95 כג בבא מציעא תלמוד בבלי) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

^א כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד נימא לה לאימיה זילי שלימי אמרה לא אמר לי דלאו ידידיה נינהו דאקברינהו נימא ליה אמאי לא אמרת לה אמר כ"ש דכי אמינא לה דדידי נינהו טפי מזדהרא בהו אלא אמר רבא ^אמשתבע איהו דהנהו זוזי אשלמינהו לאימיה ומשתבעא אימיה דהנהו זוזי אותבינהו בקרטליתא ואיגנוב ופטור ^א

בבא מציעא (תלמוד בבלי > ענו והדר < עמוד מס 96 כג בבא מציעא תלמוד בבלי) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

אולם המשפט רצ"א ז'

ומטרו נטונת וטעם כו מ"ב . י"ג מ"ג .

^א המפקיד אלל חצירו בין כלים בין מטות ואמר השומר ח"י אנה הגחתי ה"ז פושע ט'. טנתו לעבדא דכסי דר"ע (כדל"ה) ועובדא דזוזי דרבא (נד' מ"ב) ע"ש . ונעיקב הדין נחקשה לי דהא מנ' בסו"פ כינר הרגל גבי ה' לו אכן בחיקו ושכח דמד"ד פטור ואלע"ג דמנ' סס-בסמוך דברו"מ חייב ד"ד . וע' נ"י בסוגיא דאשו משום חזיו דשכחא חשוב אונס טפי מרוח מזוי' ע"ש . וא"כ כיון דקיי"ל דש"ח פטור כדנטרס גדלת שיטלה לעמוד ברו"מ דכלתס לו שמירתו . א"כ ס"ג הו"ל למיחשיב שכחא לאונס . ולכאורה היה אפשר לחלק דדוקא שכחא לשעתו הוא אונס . אבל שיכחא לגמרי שלא יוכל לזכור כלל זה ודאי פשיעא טפי . אבל לפ"ז בשכח ולא סגר גדלת יס לפוטרו ולא משמע כן . ואולי דשומר על אוחו דבר לריך לשמור טפי שלא ישכח אוחו וכן שורו וטורו ששמירחן עליו . אבל אכן בעלמא לאו אדעתי' ול"ע כעת :

חבל יוסף עמוד מס 199 אולם המשפט הוטנר, יוסף זונדל בן חיים הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שבות יעקב ח"ב קמ"ח

שו"ת שבות יעקב חלק ב סימן קמח

שאלה מהרב המופלא מהר"מ חגאיו לחוות דעתי בתובע שאמר לפני ב"ד שאין לו עוד שום תביעה על הנתבע ואחר זמן אמר ששכח לטעון עוד איזה תביעה או טעיתי אי מהני שיכול לתבוע אותו או לא.

תשובה הנה לכאורה היה נראה דדין זה תלוי בפלוגת דרכותא אי שכחה מקרי פושע או שוגג ואונס וראיתי בתשובת שער אפרי' בהג"ה לכן המחבר שאלה כ"ח שמסיק ששכחה מקרי פשיעה ועיין בתשובת בית יעקב סי' ע' וא"כ אפשר לומר דגם זה פשיעה הוא מה שלא טען עוד מחמת שכחה ובעל דינו פטור ממנו איברא דבריו תמוהים מאוד דאיך יחשב לשכחה פשיעה ושכח כל פרק כלל גדול אמרו בשבת שכת עיקר שבת דחשב עכ"פ שוגג וגם סוף פ"ב דב"ק היה לו אכן מונחת בחיקו ושכחה לענין ד' דבוי"ס פטור דה"ל שוגג וכ"פ בח"מ סימן תכ"א סעיף יו"ד וכמבואר בא"ח סימן תקכ"ז סעיף ז' ח' דבשכחה הוי אונס או שוגג רק בלא הניח שני פעמים ערוב תבשילין חזינין דלא מחמת אונס או שוגג עושה כן אלא מחמת פשיעה שסומך על הגדול העיר מש"ה נקרא פושע כמבואר שם אבל מחמת שכחה ודאי לאו פושע וכן מבואר שם ריש סימן תקל"ח גבי מי שהפך את זיתיו וגדולה מזו מבואר דאפילו מי שהיה לעשות דבר מה והמתין וסמך על שיש לו עוד שהות ושכח דג"כ מקרי אונס כמ"ש הר"ן פרק כיצד הרגל לענין נדר וכן פסק הרב ב"ד סימן רל"ב סעיף י"ב בהג"ה ואף דכתב שם שיש חולקין דלא הוי אונס והוא מחידושי אגודה דפ' מי שאחזו היינו דוקא התם שהיה לו שהות ולא קיים נדרו מחמת עצלות אף ששכח אח"כ לא מקרי אונס לדעת האגודה ועיין בא"ח סי' ק"ח סעיף ח' דפסק שם דאף כה"ג מקרי אונס ולא הביא שני דעות ואולי י"ל דהתם מיירי שנאנס בענין אחר ולא מחמת שכחה וע"ש במ"א ס"ק י"א ומהרש"ל דביצה כתב וז"ל שכח מחמת עצלותו שלא היה חרד על דבר ה' ולא מחמת אונס נקר' פושע וכתב המ"א בס' תקכ"ז ס"ק וי"ו ששוכח מחמת עצלות שאני עכ"ל וכן עיק' וכן משמעות הש"ס הוזהר בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו כלומר לא מחמת עצלותו שלא למד וכדעת מהרש"ל ומה שהביא שם בתשובת שער אפרים סי' הנ"ל ראייה מהא דאי' בש"ס דב"מ בעובדא דהאי גברא כל לא ידענא היאך /היכן/ הנחתי פשיעותא היא ופן הסכמת כל הפוסקים א"כ ה"ה שכח' דמיקרי פשיעה אי משום הא לא תברא דשאני התם שהפקידו אצלו וראוי ליהזר בפקדונות מאוד כאשר הזהירו חז"ל להניח אצל אוצרו ותכשיטו בענין שיהא מופקד שפיר ולכתוב בפנקסו וזה שלא עשה כן להניחו במקום שפגע לו עד שלא ידע מקומו לכך הוי פשיעה גמורה משא"כ בשאר כל הדברים שכחה הוי אונס או עכ"פ שוגג ולא פשיעה ומה שמביא עוד שם סמוכת לדבריו מהא דאיתא בריש פ"ב דביצה דף ט"ו ע"ב גזירה שמא יפשוט פרש"י שמא יפשע ישכח ולא יערב ע"כ גם מהאי לא ארי' דהתם מיירי בשכח' ע"י עצלות דהוי פשיעה גמורה משא"כ שאר כל שכחה דהוי בכלל העלם דבר שחייב שגגת חטאת והוא פשוט בש"ס וכל הפוסקים ותו דאף אי תימא כדעת שער אפרים דבזמנים הקודמין הוי שכחה פשיעה מ"מ בזמנים הללו ודאי לא הוי פשיעה כלל דהא אפי' בזמן הש"ס אמרינן בעירובין דף נ"ג וכאצבעי' בבירא לשכחה וכו' לכן של ראשונים וכ"ש בדורות הללו שבכל יום ויום מתמעטין והולכין פשיט' דלא הוי מסתמא פשיעה אא"כ ששכח מחמת עצלות וכמ"ש לעיל גם אין מקום לומר דאין יכול לומר שכחתי...

כא (חו"מ רנט-של) טור <מכון שירת דבורה> - כא (חו"מ רנט - של) יעקב בן אשר (בעל הטורים)) עמוד מס 252 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

הרמב"ם שאם הודיעם שהוא פקדון דפטור ודינו של המפקיד עמהם ואם אין (דף) [זהם] לשלם הוא מפסיד. נפרק ד' מהלכות שאלה (ה"ח) הוצא עובדא דאחא נפרק המפקיד (מב) וכתבו רבינו בסמוך (פכ"ו) ההוא דאפקידו גביה דמי יהבינהו לאימיה נתנתו צארגו

ונאכז ואמר רבא היכי נדיינו דיני להאי דינא נימא לדידיה זיל שלים אמר כל המפקיד על דעת אשתו ונניו הוא מפקיד נימא לאימיה זלי שלימי אמרה לא אמר לי דלאו ידידיה נינהו דאקצרינהו נימא ליה אמאי לא אמרת לה אמר כל שכן דמי אמאי לא לה דדידי נינהו טפי מזהרהא צהו וכתב על זה (ה"ט) מכאן אתה למד

שהשומר שמסר הפקדון לאשתו ונניו דינו והודיען שהוא פקדון ולא שמרו כדרך השומרים שהן חייבים לשלם לבעל הפקדון ובעל הפקדון פטור שכל המפקיד על דעת אשתו ונניו הוא מפקיד. וכתב הרב המגיד כתב הרמב"ן (ב"מ לו. ד"ה שומר) והרשב"א (ב"מ לו. ד"ה הא דאמר רב) ז"ל שאפילו אין להם לשלם שהשומר פטור וכן עיקר וגם זה בכלל דברי רבינו עכ"ל: וז"ל רבינו בשם הרא"ש. נפרק המפקיד (ס"ג) על עובדא הנזכר כתב נימא לדידיה זיל שלים כדן שומר שמסר לשומר שחייב כל המפקיד על דעת אשתו ונניו הוא מפקיד כי יודע שכל אשר לו מוסר בדם ולדעת כן הפקיד בידו ולא מני למימר אינהו לא מהימני לי בשבועה מיהו אם פשעו הם ואין להם לשלם חייב הוא לשלם דאי לא חימא הכי כל פקדון המופקד ביד אדם יאכלוהו אשתו ונניו ואין להם לשלם ופטור גם הוא והאי דקאמר נימא לאימיה זלי שלימי לא צביל שיפטור הוא אם אין לה לשלם אלא לענין דינא קאמר אי מחייבה אינה לשלם לננה או לא [עכ"ל הרא"ש] (**). וכן כתב המוספות (מב: ד"ה כל) והמרדכי (ס"ג רפא) בשם ר"ם וכן נראה דעת בעל התרומות בשער מ"ט (פ"ג ס"ג ג). עיין במרדכי נפרק הנזכר צח. עיין בסמ"ע ע"ב (סוף פכ"ד): [ג] כתב מהר"ק בשורש ו' מי שהופקד בידו ארנקי ומת אין לחייב אלמנתו מה שנמא חסר מאותו ארנקי: כתב המרדכי נפרק המפקיד (ס"ג רב) שהמפקיד דבר לחצרו ונתנו לאחר על דינו ונרקב חייב לשלם מפני שהיה לו להודיעו:

(כד) בא(ב)ב, מסר הפקדון לבניו או בנותיו הקטנים. מצואר נמשנה פרק המפקיד (טז): וז"ל שאמר או י"ד עבדו בין גדול בין קטן. כן כתב הרמב"ם נפרק ד' מהלכות שאלה (ה"ח) ונראה דטעמו משום דקמס עבדים גולנים הם ואין המפקיד מפקיד על דעתם. והמרדכי כתב נפרק המפקיד (ס"ג רעד) אם הניח שמעון עבדו או אחד מצניו דינו נפסיה עס הדבר שלו

נסעיף כ"ו דמשמע מינה להרמב"ם כדבריו ואין דעת הרב דאם לא הודיעם שהם פקדון דמחייבין לנפקד דהא נהיה עובדא משמע דמני טעין אמרתי דכל שכן שמה נהיה נהן אם תהא סבורה שהן שלי דלמקמן אלא אחא לאורוי לן דמאתר שהודיעם שהן פקדון דין

המפקיד עמהם וכו'. מיהו ר"ת דהא ראייה זו כמ"ש המוספות לשם וכן כתב בהגהת מיימוני (פ"ד מהל' שאלה אות כ) ובסמ"ג בשם בעשה פ"ח (קע ע"ד) וכן היא הסכמת הרא"ש והמרדכי וכולהו רבנותא מחייבין ליה לנפקד מטעמא דאי לא חימא הכי כל פקדון וכו'. ומכל מקום אף לדידיה היכא ידוע לכל דכל פקדון

שמפקדין בידו מוסר אותו לשל תחתיו ואין משמרו בעצמו כלל אז ודאי נסתלק הנפקד לגמרי ואם פשע מי שהפקדון בידו פטור הנפקד לגמרי וראיה מדאמר נפרק הכונס (נו:) מסרה לרועה נכנס הרועה תחתיו ומוקי לה בגמרא דאורחא דרועה לנימסר לברזילא ומשמע שהברזילא נכנס תחתיו ורועה הראשון פטור לגמרי והיינו צרועה גדול ידוע לכל דאינו מרעה כלל בעצמו וכן כתב במרדכי (ב"מ ס"ג רפא) בשם הר"ש מקולי שהשיב לרבינו יצחק אור ורוע לפי דעת ר"ת:

(כד) מסר הפקדון לבניו או בנותיו הקטנים וכו'. משנה שם (דף מ"ב): וז"ל או י"ד עבדו וכו'. כן כתב הרמב"ם ונראה דטעמו מדאמר נפרק אף על פי (נמוסות מ:) סמפון נעבדים ליכא נמא גבז או קוביוסותוס הגיעו וכן כתב הרב [הרמב"ם] נפרק ט"ו ממכירה (ה"ב-ג) ואף על גב דהנפקד עצמו מוסר את שלו לעבדו אפילו הכי אין לו רשות ליתן הפקדון לעבדו וכדאיתא בירושלמי (ב"מ פ"ג ה"ו) נתן במקום שנהג ליתן את שלו אם ראה לשמירה פטור ואם לאו חייב והיינו מטעם דכתב הרב [רמב"ם] לשם בשלו הוא רשאי ואינו רשאי בשל אחרים. ומה שכתב במרדכי (ס"ג רעד) שמא כתוב דאם מסרן לעבדו פטור נראה צעני דהכותב לא דק בלשונו אלא ר"ל משרתו ישראל דנלשון בני אדם קורין אותו עבד אבל אם מסרו לעבדו כנעני פשיטא דחייב וכדברי הרמב"ם ואין לר"ך לומר עבדו ק' גוי: כתב במרדכי דשכירו או שותפו של אדם שדרך בני אדם להניח את שלהם בדם דינם כבניו ונניו דינו הגדולים. ונראה צעני דהיינו לומר אפילו אינו ידוע שדרכו של נפקד זה להניח את שלו ביד שכירו ושותפו אפילו הכי מן הסתם כל המפקיד על דעת שלא יהא השומר נמנע מלמסרן לשכירו ושותפו ולאנשי דינו הגדולים ונאמנים לו הוא דמפקיד אצל אם מסר הפקדון לאחר שאינו שריו עמו צבית ואין סמוך על שולחנו ואינו לא שכירו ולא שותפו

דרכי משה

(**) וכן כתב המרדכי פרק המפקיד (דף קל"ז ע"ג) (ס"ג רפא) בשם ר"ת ורבי יצחק מווינא צון הלכה למעשה, מיהו נראה משם דאם אין דרך בעל הבית בעצמו לשמור ובוודאי היה יודע המפקיד שיתנו לאשתו ובניו אם אין להם לשלם גם בעל הבית פטור ועיי"ש:

פרישה

נפרק. והשאלה אחי שפיר הא דכתב הרא"ש כאן דאפילו צהודיעם ואין [להם] צמה לשלם דחייב (המפקיד) [הנפקד] צה משום דכאן איירי דלא שמרם כראוי כלל דהוא ליה למידע צניו דינו מי הן וק"ל: ואם אין צה צ"ש במוסר. הרמב"ם לא כתב כן בפירוש אלא כתב שהן חייבין לשלם לבעל הפקדון ובעל הפקדון פטור שכל המפקיד כו' ומפרש רבינו דנניו שמה שכתב ובעל הפקדון פטור ר"ל אף אם אין להם מה לשלם וכן כתב המגיד משנה בשם הרמב"ן ורשב"א צון שכן דעת הרמב"ם: (כד) או י"ד עבדו בין גדול בין. דברי הרמב"ם הן פרק ד' דשאלה ונראה דטעמו משום דקמס עבדים גולנים ואין המפקיד מפקיד על דעתם. בית יוסף:

הגהות והערות

לשל תחתיו שאינו משמרו בעצמו כלל אז ודאי נסתלק הנפקד לגמרי ואם פשע מי שהפקדון בידו פטור הנפקד לגמרי. כנה"ג הגב"י אות מב עיי"ש עוד, הובא גם ב"מ כאן, ועיין מרדכי סימן רפא: [טז] בדפ"י שאם פשעו יונגב או שאבדו: ק' אפ"ש דצ"ל ואין צריך לומר משרתו גוי. (ר"ל שהוא גוי גמור ולא כעבד שחייב במצוות כאשה, ולכן ודאי דחייב כשמשרו לו):

צח] בן הגיהו בס"א. ואפשר לקיים גירסת המפקיד דכותנו ג"כ להנפקד שהפקיד אצל בני ביתו, וכן הוא הכוונה גם לעיל במ"ש בתחילת התירוק ונראה וכו' פשיטא דהיה חייב המפקיד: צון אפ"ש דנכון לגרוס "ושכן" דעת וכו'. עיין בב"י לשון המ"מ (וברשב"א לא נזכר כלל דברי הרמב"ם בזה): צון שש"א להר"ש מקוצי ואמר לו כן עיי"ש: צח] שכתב דהיכא ידוע לכל שהפקדון שמפקדין בידו מוסר אותו

לא היו שומר שמסר לשומר (**): וכתב עוד שם הרמב"ם אפילו הוא אחד מקרוביו חייב לשלם לזכא למימר הכא דעל דעמו (שם) דהוא הדין אם מסרם לאחד מקרוביו שאינם שריים עמו צ"ח ואין סמוכים על שלחנו שדינו כמסרן לאחר. ונהגוהו אשרי פרק המפקיד (סי' כג) כחוב היכא שידוע בדאי שהנפקד אין רגיל לשמור פקדון בעצמו אלא צדור שכל פקדון שמפקיד בידו הוא מוסר לשל תחמי ואין משמרו בעצמו כלל הוה ליה כאילו המפקיד בעצמו מסר פקדונו ביד מי שרגיל הנפקד למסור ונסתלק הנפקד לגמרי ואם פשע מי שהפקדון בידו פטור הנפקד לגמרי עכ"ל. ואפשר

דכנהאי גוונא מודה הרמב"ם שאף על פי שאינו שרי עמו צדור ואינו סומך על שלחנו כיון שהכל יודעים שכל פקדון שמפקידים בידו הוא מוסר לשל תחמי (יא). וכתב המרדכי בפרק המפקיד (סי' רעד) דשכרו או שותפו של אדם שדרך בני אדם להניח את שלהם בידם פטור והביא ראיה מדאמרין בפרק הכונס (צ"ק נ): מאי מסרה לרועה לברזיליה דלורחיה דרועה למימסר לברזיליה. ואפשר דכנהאי נמי מודה הרמב"ם ז"ל אף על פי שאינו שרי עמו צדור ואינו סומך על שלחנו דלא מיעט אלא אחד מקרוביו שאינם שריים עמו וכו': [בדק הבית] וכתב הריטב"א קב] על דעת אשחור הוא מפקיד פירוש על דעת בני ביתו ודוקא בשומר חנם [עד כאן]:

(כה) כו"א ופ"ש רבינו דשומר שמסר לשומר חייב אפילו שומר חנם שמסר לשומר שומר חכם לשומר רב אמר פטור ורבי יוחנן אמר חייב ודע דהלכה כרבי יוחנן קא]. אמר אבי טעמיה דרבי יוחנן לא מיעטא שומר שכתב לשומר חכם אלא אפילו שומר חכם מיעטא רבויי שיהא פקדונו ביד אחר. ופירש רש"י אפילו באונס. וכתב הכי (ו): אמר רבא הלכתא שומר שמסר לשומר חייב לא מיעטא שומר שכתב לשומר חכם אלא אפילו שומר חכם שמסר לשומר חכם לי בשטעה ולכן היכא שהשומר הראשון יכול ליטע על האונס או שהיו עדים בדבר פטור ואפילו מסר למרש שטעה וקטן ומתה דרשותיו כיון דאף צדור שומר ראשון היכא מהא דמלאך המות קטלה מה לי הכא ומה לי התם וסובר רבא שזהו טעמו של רבי יוחנן ולא כאבי דאמר משום דאין רבויי וכו' וכן הלכה כרבא ולא כר"ם דפסק כאבי עכ"ל. וכן פסק הר"ף (יט: ג) והר"ש (סי' ו) ז"ל כרבא: וז"ל הר"ף (כ) על מיתרא דרבא שמעינן מינה דהיכא דאיכא עדים שנטרה שומר בתרא כי אורחיה ונאנסה לא מייחייב שומר קמא לשלומי דהא ליכא שטעה דלימא ליה את מהימנא לי בשטעה [וכו'] ואף על גב דמסר פקדונו ביד אחר בלא רשות ואמרין צעין (כט) אין השואל רשאי להשאל וכו' הני מילי לכתחלה אבל בדיעבד לא מיקרי פשיעה עכ"ל. וכן פסקו הרמב"ם ז"ל בפרק אי מהלכות שפירות (ה"ד). וכתב הרב המגיד בשם המפרשים דהוא הדין אם השומר הראשון יכול ליטע שואנס את ראה הוא שפטור אף על פי שאין שם עדים שהרי אין כאן טעם לומר זה אינו נאמן ואחיה היית נאמן שהרי הראשון נשבע על כך ופשוט הוא עכ"ל. וכתב רבינו ירוחם בנחמדי ל' חלק ב' (פג ע"ג) על דברי הר"ף נראה מדבריו שאפילו יש עדים שנטרה ואין עדים ששמרה כראוי חייב שומר ראשון מאחר שנשאר על השומר השני שום שטעה אצל מכל מקום אם יש עדים שנטרה ונטרה כחורחא ולא פשע ולא שלח זה יד פטור. ועיין במרדכי פרק המפקיד קא]. ומה שאמר רבינו ואפילו אם ידוע לב"ש שהשני אדם טוב וכשר יותר מן הראשון. כן כתב שם הר"ש (סי' ו) ח"ל ואפילו אי ידעי כולי עלמא שהוא

דרכי משה

(**) ונ"ל דהרמב"ם ורבינו לא קאמרי אלא בעבד כנעני ולכן חייב דסתם עבד גזול אבל ביד עבדו (העברים) [העברין] מודים דפטור דלא גרע מיד בנו או בתו, וכן נ"ל: (יא) כתב המרדכי פרק המפקיד (דף קל"ז ע"א) (סי' ערב) נפקד שהחזיר פקדון לאשת מפקיד ופסק מהור"מ דפטור דהא היא כבן דעת ומהימנא אצל המפקיד ועיין לקמן סימן ש"מ (סי' ב) תשובת הרשב"א (ח"ב סי' רסב) דגבי שואל בכהאי גוונא חייב ואפשר דהוא הדין בפקדון קא:

פרישה

(כה) השומר שמסר לשומר ב"י. כן הוא בספרים אחרים ומיהו גירסת "דשומר" שמסר ב"י הוא יוסר נכון והוא נחמיה טעם למה שכתב לפני זה "או ליד שאר כל אדם ונגנב" כו', דלגירסת "השומר" הו' כפל דברים: ואפילו נאנס ביד שומר השני ב"י. לכאורה נראה לפרש שהוא טוען שנתנם בידו אצל אף ראה או עדים לדבריו. אבל יותר נראה דר"ל אפילו ידוע בדאי שנתנו ביד השני אפילו הכי חייב כל זמן שאין

הגהות והערות

קא] עיין הגהות והערות סימן פג אות ט: קב] מהד' לונדון תשכ"ב ב"מ מב ע"ב. ועיי' חרדושי הריטב"א ב"מ לו ע"ב ד"ה אמר רבא מה שכתב בזה. עיין ב"י סימן שג סוף סי' ושי' סימן עב סוף סי' קל, ועיין קצוה"ח סי' ו' פ"ב קב] עיין עירובין מז ע"ב ביצה ד ע"א ור"ף ב"מ כט ע"א ורא"ש ב"מ לו ע"א סימן יא: קד] וכן כתבו תוספות ב"ק יא ע"ב ד"ה לא. ועיין שו"ת שבות

יעקב ח"ג סימן קמח דחולק וסובר דמאחר דהשומר הוא הנותן השכר לשומר שכר גם לר' יוסי שיך הריח לשומר, ועיין חלקת יואב מהר"ח סימן טו מה שהשיג עליו, וצ"ע פתחי תשובה סימן שז ס"ק א שהאריך בזה: קה] לכאורה אין כוונתו אלא דרש"י פירש ג"כ דחייב גם על אונסין וכ"ה ברש"י ב"מ לו ע"א וב"ק יא ע"ב: קח] סימן ער-רעא. ועיין כנה"ג הגב"י אות נז:

מלשון הרמב"ם שכתב לפיכך אם היה דרך צעלים להפקיד דבר זה תמיד אלל השומר השני השומר הראשון פטור ומדנקט תמיד משמע דוקא שהאמינו תמיד ולא שהאמינו לפרקים עכ"ל. ואין דבריו נראים לי שהרי כתב הרמב"ם בסוף דבריו שהרי הוא אומר לצעלים זה הדבר שהפקדום אלל או השאלתם אמש הייתם מפקידים אותו אלל זה שהפקדתי אני אלל והאי טעמא שייך אפילו במאמינו לפרקים.

[בדק הבית] ועוד דלפי דברי מהר"י וי"ל צריך שיפקיד אצלו תמיד בכל יום ואם יחסר יום או יומים שלא הפקיד אצלו לא וזה דבר שלא יכל על דעת והוא עצמו מודה בכך דהא לא נחית בההוא עובדא אלא משום דלא הפקידה אצלו אלא חדא זימנא או תרי הא אם הפקידה אצלו פעמים יותר מודה דפטור אף על פי שלא היתה מפקדת אצלו תדיר בכל יום והשתא נמי תקשה ליה לפי דרכו כיון דלא בעינן שיפקיד אצלו תדיר איזה גבול ושיעור יהיה לו להקרא מפקיד אצלו תדיר אלא ודאי דמאי דנקט [עד כאן] (ומאי דנקט) הרמב"ם תמיד לאו דוקא ולישנא דגמרא נקט דאמר שאני התם דכל יומא אינהו גופייהו גבי סבתא היו מפקדי ואפשר דנקט תמיד לאפוקי אם הפקיד אלל בשעת חירום וכיוצא בזה בדאזותא זמנים שהם זמני טרדה ובהם לפעמים אדם מפקיד נכסיו אפילו אלל מי שאינו נאמן אלל לטובת ממדשות כפי הזמן ולכן אין לומר שהוא מחזיקו לנאמן על ידי שהפקיד אלל אלא אם כן הפקיד אלל בשעת ישוב ושושי ועל זה מורה חיצת תמיד ועוד יש לומר דנקט תמיד לאפוקי אם היה רגיל להפקיד אלל ואחר כך העני הנפקד או נעשה חשוד דהא ודאי אין מה שהיה רגיל להפקיד אלל קודם לכן הוכחה שהוא מחזיק אותו עכשיו לנאמן וכמו שכתבתי במדבר בשם הריטב"א וי"ל. ועוד יש לדקדק כן ממה שכתב שהרי הוא אומר לצעלים וכו' אמש הייתם מפקידים אותו אלל זה דמשמע דומיא דאמש צעין שאין דרך להשתנות הנפקד מיום ליום הא אם נשתנה ונעשה עני או חשוד לא: ויש לדקדק עוד בלשון הרמב"ם דמשמע דדוקא כשהיה זה רגיל להפקיד אלל אותו דבר בעצמו אלל אם היה רגיל להפקיד אלל דברים אחרים אם לא היה רגיל דבר זה שמסר לו שומר הראשון חייב והוא דבר חימה דכיון שהוא מאמינו צמזמן מה לי מאמינו לדבר זה מה לי מאמינו לדברים אחרים. ונראה דדבר זה דנקט לאו דוקא אלא סירכא דגמרא נקט ואמא דקאמר דמרייהו דאפקידו גבי חד מינייהו הוה מפקדי כל יומא גבי סבתא ומעשה שהיה כך היה. אלא שקשה בעיני שכלל פעמיים דבר זה משמע דדוקא נקט. ואפשר דנקט דבר זה לומר דדוקא עד אותו שיעור שהיה דרכו להפקיד אלל הוא דפטרינן ליה אלל יותר מכך לא פטרינן ליה דדילמא לא היה מאמינו ביותר מאותו שיעור ודבר זה נר"ך תלמוד. ועיין במהרי"ק סימן ע"ז:

פרישה

מי שהמפקיד רגיל תמיד בו. כן כתב גם הרמב"ם פרק א' דשכירות ונראה דלא קאמר "תמיד" לאפוקי אם היה מפקיד פעם אחת אלל אחר אף על פי שהפקיד פעמים רבות אלל זה דהוה ודאי אינו אלל לאפוקי אם רוב

דרישה

(כה) מי שהמפקיד רגיל תמיד בו. עיין מה שכתבתי בפרישה וכן כתב מהר"י וי"ל אף אם לא האמינה לו חדא זימנא או תרי (זימנא) [זימנא] דילמא לפעמים האמינה לו מחמת דוחק וכיון שלא אשכחן שהורגלה תמיד מציא לאה למטען אין רצוני כו' וכן משמע מלשון הרמב"ם שכתב לפיכך אם היה דרך בעלים להפקיד "דבר זה תמיד" אצל השומר השני השומר הראשון פטור, ומדנקט "תמיד" משמע דוקא שהאמינו תמיד ולא שהאמינו לפרקים עכ"ל. וכן נראה לי עיקר שגם בגמרא דקדקו ואמרו שאני התם דאינהו בכל יומא ויומא הוי מפקדי כו' וכן דייק הרא"ש (סי' ו) בלשונו. גם הסמ"ג (עשין פט קצא ע"ד)

הגהות והערות

קין עיין טור סימן שה ס"ה שסתם כדעת הרמב"ם (כנה"ג הגב"י אות סב). ועיין ש"ך סוף ס"ק מו ובי"י סימן שה ס"ה: קיא בפרה"י וי"ל איתא "מצית" לאה למטען אין רצוני וכו'. (וצ"ב מה דנקט טעם דאין רצוני ולא נקט טעם דאח מהימנות לי וכו' דקיי"ל כוונתהי כמ"ש הבי"י תחלת הסעף):

אדם טוב וכשר יותר מן הראשון יראה דמצי למימר את מהימנות לי בשבועה האין לא מהימן לי דאין לך להאמין עלי בשבועה כל מי שאין לי עסק עמו. וכתב רבינו ירושם (מישרים נ"ל ח"ג פג ע"ג) שיש מי שחולק על זה קצת: [ד] וכתב מהרי"ק בשורש ו' דהא דאמרינן אין השואל ראשי להשאל וכו' היינו אפילו כשהשומר הראשון קל שנקלים והשני אדיר שנאדירים: ומ"ש אב"א אם נתנו ביד מי

שהמפקיד רגיל תמיד להפקיד בידו נשבע השני ששמרו בראוי ונפטור הראשון. בפרק המפקיד (ס) הנהו גינאי דכל יומא הוה מפקדי מרייהו גבי ההוא סבתא יומא חד אפקדינהו גבי חד מינייהו שמע קול הלולא נפק אול אפקדינהו גבי דההוא סבתא עד דאול איגטו מרייהו אמא לקמיה דרז ופטריה מאן דחזא סבר משום שומר שמסר לשומר פטור ולא היה שאני התם דכל יומא נמי אינהו גופייהו גבי דההוא סבתא הוה מפקדי. ועיין במדרי (פי' רעא-רעד): וי"ל הרמב"ם בפרק א' מהלכות שכירות (ה"ד-ה) עצר השומר הראשון ומסר לשומר השני וכו' אפילו היה הראשון שומר חנם ומסר לשומר שכר חייב שהרי יש לבעל החפץ לומר לו אמא נאמן אלל להשביע קח] וזה אינו נאמן. לפיכך אם היה דרך הצעלים להפקיד תמיד דבר זה אלל השומר השני הרי השומר הראשון פטור מלשלם שהרי הוא אומר לצעלים זה הדבר שהפקדום אלל או השאלתם אמש הייתם מפקידים אותו אלל זה שהפקדתי אני אלל והוא שלא ימנע שמירתו קט] כגון שהיה מופקד אלל בשכר והפקידו אלל אותו השני בחנם או שהיה שאלו אלל והפקידו אלל אותו השני בשכר הואיל ומיעט שמירתו פושע הוא ומשלם אף על פי ששאל או שכר הצעלים הרי הוא הוציא הדבר השמור מידו ליד שומר אחר. ואם הביא השומר השני ראיה שיפטר זה שומר ראשון כדיון שמירתו הרי זה פטור כיצד שומר שכר שנתן הבהמה השמורה אלל לשומר חנם אם הביא השומר השני עדים שמתה הבהמה כדרכה הרי השומר הראשון פטור וכן כל כיוצא בזה עכ"ל. וכמו ב' במישרים נחצי ל' חלק ב' (פג ע"ג) כתב הרמב"ם שאם מיעט בשמירתו כגון שמסרה שומר שכר לשומר חנם שחייב אף על פי שהצעלים רגילים להפקיד אלל שומר השני עד שיביא עדים השומר השני שמתה כדרכה ותמחו עליו רוב הפוסקים דמאחר שרגילים צעלים להפקיד אלל שפטור הראשון אפילו שמיעט בשמירתו שנתנו לשומר חנם עכ"ל קין: כתב הריטב"א (מהד' לודון ד"מ לו. ד"ה שאני) דהא דאמרינן דאי מסר למי שדרך הצעלים להפקיד אלל פטור דוקא שלא העני ולא נעשה חשוד צינחיים: וכתב מהר"י וי"ל בתשובה (פי' לא) וי"ל אם לאה האמינה לו חדא זימנא או תרי זימני דילמא לפעמים האמינה לו מחמת דוחק וכיון דלא אשכחן שהורגלה תדיר קיא] מצי לאה למטען אין רצוני וכו' וכן משמע

כא (חוי"מ רנט-של) (טור <מכון שירת דבורה> - כא (חוי"מ רנט - של) יעקב בן אשר (בעל הטורים)) עמוד מס 256 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

לשומר חנם שאינו מוסר נפשו כל כך לשמור נאדע האונס ואם לא היה מוסרו לידו לא היה נאדע אונס זה אלא אפילו שומר חנם שמסר לשומר שכן נמי חייב מטעמא דא"ל אנת מהימנת לי בשבועה וכו'. וה"ר ירוחם נתיב ל' חלק ב' כתב שרוב פוסקים תמחו על הרמב"ם בזה ומציאו בית יוסף ולמאי דפירשתי ניהא. גם הסמ"ג (עשין פט קעא ע"ד) פסק כדבריו וכן עיקר: **כתב מהרי"ק** בשורש

ע"ו לפרש תשובת מהר"ם שצמדרי (סי' רעא) דלרצא דקיימא לן כותיה דמאי אמר ליה את מהימנת לי בשבועה וכו' אם המפקיד רגיל להפקיד בד השומר השני אפילו לא היה רגיל להפקיד אותו פקדון עצמו אלא עניינים אחרים פטור הראשון. אבל מלשון הרמב"ם שכתב לפיכך אם היה דרך הצעלים להפקיד תמיד דבר זה אלא השומר השני הרי זה השומר הראשון פטור מלשלם שהרי הוא אומר לצעלים זה הדבר שהפקדתם אצלי או השאלתם אמש הייתם מפקדין אותו אלא זה שהפקדתי אני אצלו וכו' משמע דדוקא עד אותו שיעור שהיה דרכו להפקידו אצלו הוא דפטרינן ליה אבל יותר מכך לא פטרינן ליה ע"כ קב"ו. ונראה לפע"ד דהרמב"ם איל לטעמיה דכל היכא דמיעט שמירתו לא נפטור הראשון מידי חיובו וגם זה בכלל מיעט שמירתו הוא דלמה ליה להאמינו לשני ביותר מאותו שיעור שרגיל המפקיד להאמינו והוא ליה פושע ומייב: ודחי מוכח מעובדא דגינאי דקאמר רב חסדא דהיינו טעמא דרצ דפטריה משום דכל יומא נמי אינהו גופייהו גצה דההיא סבתא מפקדי להו מדלא קאמר בסתמא מפקדי אלא אמר מפקדי להו פירוש להו למרייהו אלמא דוקא צאחור ענין שהיו הצעלים מפקדין ולא צעניינים אחרים יותר מאותו שיעור וכן עיקר: **כתב מהרי"ק** וי"ל בסיומן ל"א דמדכח הרמב"ם להפקיד תמיד משמע דוקא שהאמינו תמיד ולא שהאמינו לפרקים עכ"ל. והבי' משמע מלשון הרא"ש (ב"מ פ"ג סי' ו) שכתב הילכך כל היכא דידעינן שהמפקיד רגיל להאמין לשומר השני לא מצי למימר לא מהימן לי וכן כתב רבינו רגיל תמיד וכו' והבי' דייק לישנא דרב חסדא דכל יומא נמי אינהו גופייהו וכו' ולא קאמר בסתמא אינהו גופייהו גצה דההיא סבתא הוה מפקדי להו אלמא דוקא היכא דרגיל תמיד כל יומא: ובבב"ב מקום ודאי אין פירושו אלא שכלל יום ויום כשהיה מפקיד פקדון והיה השני מצי אצלו היה מפקיד תמיד בידו לאפוקי אם היה מפקיד בידו פעם א' או ב' ואחר כך בפעם ג' לא הפקיד בידו אף על פי שהיה מצי אצלו אלא הפקיד ביד אחר איכא למימר דלא היה שוב נאמן אצלו וזהו שכתב הרמב"ם שהרי הוא אומר לצעלים וכו' אמש הייתם מפקדים אותו אלא זה דמשמע דאיידי דוקא בזהאי גוונא שלא היה הפסק בין זה לזה

עשה ואחר כך (צא) [צאה] אשת ראובן ומכרה היין בצית לוי ונתנה דמי ל' קבין ליד שמעון והוסיף שמעון משלו דמי י' קבין ופרע לגזר עכשיו חובע ראובן משמעון חן לי דמי מאתים קבי יין שהפקדתי בידך. תשובה איני רואה שיהא חייב שמעון כלום שאפילו שומר חנם אינו שהיין לא היה צית שמעון אלא צית לוי וצמחונו של ראובן נתנו שם ואם עמדה אשת ראובן או אחר ומכרוהו למה יתחייב

שמעון בשמירתו ואם שהעבירו על ידי כתפים מצית ראובן לצית לוי נראה שאף ראובן מודה שלא נמדד צאחור שעה קבא שכל עצמו של ראובן אינו טוען אלא ששמעון מכרו או אחר על ידו ושהוא לא נזהר וכליו טוען שצטעם המכירה נגזר מה שנגזר וצאחור שעה לא היה שמעון שומר של ראובן שכבר כלתה שליחותו ושמירתו שהוא לא היה חייב לשמרו צית לוי ואפילו שצטעם היסח אף כן אלא אם ירצה יתרים חרס סתם קב"ו: **ראובן** שמת ומאיתם המלך לקח הפקיד שלו כל הנכסים והפקידם ביד שמעון ועכשיו טוען שמעון שראובן היה חייב לו מלוה על פה ותופס הנכסים ההם בעד חובו בתשובת הרא"ש כלל ק"ו סימן א' ועיין בסיומן ע"ה (פ"ד): **אם** צא אנת לבימו ליתול הפקדון ונתחלף להן ונעלו חפץ השומר עיין בהגהות מרדכי דתמא פרק ד' קב"ו: **בתשובות מהרי"ק** וי"ל (סי' לה) הנפקד יוציא הפקדון ולא יכול לכוף בעל הפקדון שימן לו פטורים על כל תביעות וטעמא משום דאיתא צמדרי פרק קמא דבבא מניעא (סי' רכה) דיש פוסקים שלא יכול אדם לעכב פקדון או להלוה ולומר אמה חייב לי מנה ולפי דבריהם הוי כל שכן דהא אפילו ממון לממון אחר לא אמרינן מגו אף על גב דממון דמיא לממון ומכל שכן דלא אמרינן מגו שימן פטור דלא דמי לממון הפקדון או ההלוואה דהוי תרי מילי ואפילו לרבינו יואל והמיימוני קד"ו דאדם יכול להחזיק בפקדון או בהלוואה ולומר אמה חייב לי ממקום אחר היינו דוקא על ממון אחר דהא מילתא היא אבל בזהאי גוונא דלא טען רק שימן לו פטור דלא דמי לממון כולי עלמא מודי דלא יכול לעכב בידו ממון פטור עכ"ל: **שני** שותפין שהיה להם חיצה ידועה לשום צו עסקס וקנה אחד מהם חפץ ואמר לחבירו שהפתח בידו שים חפץ זה בתיכך עד שחשים אותו בחינה ואבד החפץ קודם שימננו מוך המינה תשובת הרא"ש בסוף כלל פ"ט: קד"ז שאננו לראובן הנפקד צח חרס לחם הפקדון של שמעון למס בכלל ט' סימן (ג') [צ'] קב"ו: **אשת** איש ששאלה חפצים ואבדו בסוף כלל ל"ט (סי' ו) קב"ה: **דין** מפקיד אצל שנים עיין בגמוקי יוסף פרק המפקיד (יט. דיטר ראשון) גבי שאל מהשומפין ושלם לאחד:

בפקדון אחר שהיו מפקדין צעלים אצל אחר אף על פי שזה השני היה מצי אצלו דהיינו דומיא דעובדא דגינאי דקאמר דכל יומא הוה מפקדי גצה דההיא סבתא וכו' דמשמע דבכל יומא כשהיתה הסבתא אצלם היו מפקדים אצלה ולא אצל אחרים, שאם היו מפקדים אצל אחרים אף על פי שהיתה הסבתא אצלם לא היה פטור רב אלא דכיון דבכל יומא כשהיתה הסבתא אצלם היו מפקדין בידה ולא בד אחר וההוא יומא דלא היתה הסבתא אצלם הפקידו ביד אחר משום הכי פטור רב וכך ראיתי הגירסא באלפסי יסן קב"ו יומא חד לא הוה סבתא אפקידו גבי חד מינייהו וכו'. ולפי זה ודאי אפילו לא הפקידו המפקיד אצל השני אלא פעם א' או ב' ושזכר לא הפקיד פקדון ביד שום אדם עד עכשיו שהפקיד ביד זה הראשון ולא היה השני מצי אצלו וחזר הראשון ומסרו לשני אי נמי אפילו היו הצעלים קודם זה גם כן מפקדין ביד אחרים כשלא היה השני אצלו שפיר איכא למימר שהרי היה נאמן אצלו מתחלה להפקיד בידו ואין חילוק בין פעם אחת לב' פעמים או יותר מאחר שאין הוכחה ורגלים לדבר ששוב לא היה נאמן אצלו וגשבע השני ששמרו כראוי ופטור הראשון כן נראה לי והוא האמת לפע"ד. ובית יוסף כתב מה עיין עליו: **כתב בית יוסף** על שם הריטב"א דהא דפטור הראשון דוקא שלא העני השני ולא נעשה חשוד צנח"ל והיינו לומר דאף על פי דקודם זה לא הפקידו הצעלים ביד אחר כשהיה זה השני מצי אצלם אלא ביד זה השני הפקידו תמיד אפילו הכי מאחר דמשעה שהעני או משעשה חשוד שזכר לא

פרישה

קני וק"ל: פטור הראשון. אף על פי דיכול לטעון אין רצוני שהיה פקדוני ביד אחר מכל מקום לא מחייבין לזה לשלם דיעבד:

הגהות והערות

שמע הגבור וצוה להתפס היין בבית לוי וכו'. כ"ה ברשב"א: קב"א ושל"א לקח באותה שעה שמעון ממנו כלום. כ"ה ברשב"א. ועיין הערה הסמוכה: קב"ב עד כאן תוכ"ד הרשב"א בהעתיקה מקצרת מעט, ושם מבואר עוד בלשון השאלה שראובן טוען שחזר מהיין וכנראה ששמעון מכר עוד או צוה למכור, ושמעון אינו מודה לו וטוען שאינו יודע כמה קבין היו בו כי לא מדרוהו, ועיין ברשב"א ביתר אריכות: קב"ג שם לא מצאנו, ועיין הגהות מרדכי פ"ק דב"ב סימן חרס: קב"ד **הובא** בהמשך המרדכי שם, והיינו כשיש לו מיגו שיכול לומר שהוא שלו, עיי"ש. ועיין רמב"ם פ"ד מהלכות גזילה ה"א ופ"י מהלכות טוען ונטען ה"ג: קב"ה עיין ד"מ לעיל סימן קכא אות ב: קב"ה [הובא] בטור לעיל סימן צו סכ"א: קב"ו אין כוונתו דע"כ לשון מהרי"ק, דבמההייק ליתא מ"ש "אבל מלשון הרמב"ם וכו" אלא הוא דברי הב"ח עצמו. ואולי חיבת "ע"כ" הוא ט"ס: קב"ז ב"רמב" דבאלפסי ישן ניתוסף